

THEMA DANICUM

Nr. 28

Oktober 1982

Nr. 4 Vol. 4

REDAKTION:

Faglig redaktør:
(Original-opgaver)
Løsningsredaktør:
(Løsningsfrist 5/12)

Teknisk redaktør:
(Bladforsendelse)

ISSN 0105-0117

JAN MORTENSEN, Hovmarken 24, Fløng
DK-2640 Hedehusene, Danmark, Tlf. (02) 16 46 63.
WILLY ENGGREN, Vigerslev Allé 28, 2. sal tv.
DK-2500 Valby, Danmark, Tlf. (01) 16 18 46
Postgiro 6 40 38 67. Pris 1982: 80,00 kr. - 1983: 100,00 kr.
LEIF C. SCHMIDT, Rådmand Billesvej 25,
DK-2610 Rødovre, Danmark, Tlf. (02) 91 26 25

JAN MORTENSEN

13. NOVEMBER 1982

JAN MORTENSEN 50 ÅR
ved Leif Schmidt

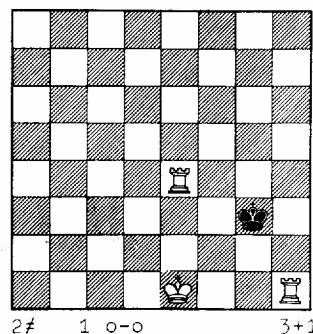
Lørdag den 13. november 1982, fylder vor formand 50 år. "Det er ikke til at se det - hvis man ikke lige ve' det!", bortset fra lidt tendens til mave, holder han sig godt. At hans åndelige habitus også stadig fungerer, viser med al tydelighed de mange artikler, han altid bidrager med i THEMA DANICUM.

Ved at se i en "evighedskalendar" er det konstateret, at vor formand er født på en søndag i 1932. Vi, der kender ham personligt, ymter omgående - naturligvis er han et søndagsbarn! Han har (så vidt vides) altid været tilsmilet af lykken: Har en yndig kone (Mette), 3 børn (Susanne, Merete og Ulrich), dejligt hus og bil. Dertil et godt job - er cand. pharm. (afdelingsleder) hos medicinalfirmaet Alfred Benzon. Og lægger vi oven i alt dette, at skakgudinden Caissa ofte sender ham sit guddommelige smil, så forstår alle vor kommentar: naturligvis er han et søndagsbarn!

Om vor formand i vuggegave også fik et skakspil, får stå hen i det uvisse, men helt utænkeligt er det ikke, for hans far Ernst Mortensen er en stærk opgaveløser og mangeårigt medlem af Dansk Skakproblem Klub. Ernst Mortensen var i mange år formand for Herning Skakforening (gik af i 1958). Så selv om Jan Mortensen måske ikke har suttet på en springer i stedet for en narresut i den spæde alder, så er han i hvert fald vokset op i den rette skaklige atmosfære i Herning.

Jan Mortensen debuterede i DANSK FAMILIEJOURNAL den 30. juli 1948, med opgave nr. 2047.

2047. Jan Mortensen
Dansk Familiejournal
30/7 1948

At denne debut (der vist iøvrigt havde et utal af forgængere) skulle ende med, at han blev en verdenskendt problemist og skakorganisator, derom kunne han naturligvis intet vide, og sikkert godt det samme - det ville muligvis have forskrækket ham.

Det ligger noget uklart, hvornår Jan Mortensen blev medlem af DSK, men i PROBLEMNOTER nov. 1954 står under overskriften: "Bravo": "Jan Mortensen, Kjellerup bydes atter hjertelig velkommen i klubben, efter at have været forsvundet for os". PROBLEMNOTER, der var det første skakproblemblad udgivet i DSK-regie af Walther Jørgensen og Georg Thomas, blev Jan Mortensen redaktør af, fra sep. 1958 til bladet gik ind med nr. 72 i dec. 1965.

Efter endt militærtjeneste påtog Jan Mortensen sig redaktørposten i SKAKBLADETS opgaveafdeling efter P. Rasch Nielsen, sammen med O.G. Lauritzen som løsningsredaktør fra apr. 1959. O.G. Lauritzen fortsatte til sep. 1972, hvorefter Jan alene redigerede opgaveafdelingen til juni 1973, hvor J.P. Toft trådte til som løsningsredaktør til apr. 1977, hvorefter Jan Mortensen atter blev eneredaktør, og har været det til dato.

At vor formand overkommer det utrolige, viser alle de redaktørposter han har, og har haft. Han redigerede DSK's medlemsblad (løblade, dupliserede og fotokopierede) fra apr. 1971 til bladet gik ind i feb. 1976.

Fra jan. 1974 og til dato har han redigeret problemspalten i Tåstrup Skakforenings medlemsblad CAISSA. I denne forening spiller han i deres mesterklasse. Utallige artikler har han skrevet i næsten lige så utallige tidsskrifter, nævnes kan f.eks. bladet SKOLE-SKAK.

Jan er også mangeårigt medlem af FIDE's problemkommission. Han har således været 3. vicepræsident i tiden 1967-71 og 2. vicepræsident fra 1971-74. Han er international dommer i problemskak i følgende discipliner: 2#, 3#, flertrækkere, H#, S# og fæntasiskak. Udnævnelsen skete i 1966. Af andre nulevende dommere kan nævnes: International mester Walther Jørgensen (dommer 1959), 2#, 3# og strategisk skole. International mester Lars Larsen (dommer 1959), 2#, 3# og flertrækkere og international mester Arthur Madsen (dommer 1966), 2# og S#. Som man ser, har Jan Mortensen den største spændvidde.

Som bekendt indgik de nordiske lande et samarbejde om udgivelsen af et nordisk problemorgan: STELLA POLARIS. Også her var Jan Mortensen i den aktive kreds. Fra bladet start i marts 1966 og til december 1970 redigerede han sammen med den kendte svenske problemist Alexander Hildebrand dette gigantblad, der gerne havde 64 originalopgaver og var på 24 sider.

Efter at STELLA POLARIS gik ind i nov. 1975 fandt vi i Danmark ud

af, at udgive et rent dansk problemblad: THEMA DANICUM samt supplementet MINIATUREN (der kun udkom fra jan. 1976 til okt. 1977, hvor det gik ind og THEMA DANICUM udvidede sideantallet). På dette blad har Jan fra 1976 og til dato været faglig redaktør - et arbejde, han har modtaget megen ros for, og som vi alle er ham stor tak skyldig for.

Fra 1962 overtog Jan Mortensen formandsposten i DSK fra O.G. Lauritzen, og dette job har han sandelig bestrebet med bravour i nu 20 år!

Vor formand er ofte den eneste danske repræsentant ved FIDE's problemmøder, det er naturligvis lidt beklageligt, men det kan der vel være mange årsager til. At han ellers nogensinde kommer frem til de pågældende møder rundt omkring i verden, kan nok undre en, når man ved, at han er lidt af en distræt herre, der kan finde på at tage bussen den forkerte vej, når han bare skal fra Tåstrup til Rødovre. Kører man med ham i S-tog, spørger han ofte: "skal vi af nu?", og når vi så endelig står af, så spørger han sandelig: "skal vi den vej?" - NEJ, VI SKAL DEN ANDEN VEJ!! Når nu dette er nævnt, skal det også oplyses, at han er lidt af en ordkløver - vé den arme synde, der siger et ord forkert, med den største glæde falder Jan over ham, og med strålende øjne lader han, som om han ikke har forstået et ord af det, der er blevet sagt. At dette ordkløveri ikke er ondskabsfuldt ment, mærker man snart - for aldrig har man hørt ham tale nedsættende om andre mennesker - heller ikke når han har fået en svada af en eller anden.

Jan Mortensen har vel formentlig komponeret omkring 800-900 opgaver, heraf mange præmietagere. Han stod også for en af vor tids største spøgefuldheder. Det var, da han gennem 5-6 år sendte opgaver fra forskellige steder i Europa til forskellige problemtidsskrifter under pseudonymet "Adamas". I kraft af sit job rejser han meget, så det var nemt for ham at forvirre de stakkels redaktører af problemtidsskrifter. Der blev i den an-

ledning skrevet en del om denne mystiske "Adamas" - man skrev i spalterne: "Hvem kender denne 'Adamas?'". Man gættede, og man forsøgte at ændre på bogstaveringen i "Adamas", for derved muligvis at finde forfatteren. Alt var forgæves. Redaktøren af THE PROBLEMIST A. S. Dickens skrev således: "En mystisk mand har lejlighedsvis fremtrådt med opgaver i FEENSCHACH, DIE SCHWALBE og THE PROBLEMIST. Skønt hans første opgave lader til at komme fra Italien, er de resterende afsendt fra så forskellige steder som London, Amsterdam, Wiesbaden, Düsseldorf, Frankfurt, Fagernes i Norge, Vest-Berlin, Travemünde og Bonn. Adskillige forsøg på at identificere navn eller nationalitet på denne "Adamas" er gjort, men han er lige så glat som en ål".

Så endelig, da Jan syntes spøgen havde gået længe nok, gav han sig til kende. Det skete ved et FIDE møde i Canterbury. Her blev arrangeret en kompositionsturnering, og Jan havde indleveret sin opgave under pseudonymet "Adamas". Denne opgave fik tilkendt en præmie, så da det rygtedes i salen, var spændingen naturligvis stor. Og det har sikkert vakt stor morskab da vor formand hentede sin præmie, og dermed afslørede sig som den mystiske Mr. "Adamas"!

At vor formand også er en utrolig hurtig og stærk løser, viser følgende erindring. Engang vi i DSK havde en løserturnering i tre afdelinger (let, halvsvar og svar), løste han alle tre afdelinger, før nogen overhovedet havde løst blot én afdeling. Utroligt, men sandt! At den arme arrangør (L.S.) ikke troede sine egne øjne, siger sig selv.

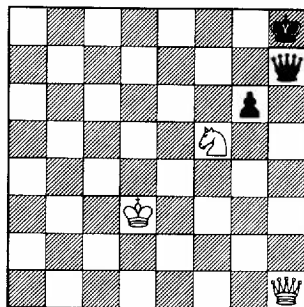
Til slut skal nævnes, at Jan også er skaklitteratursamler i stor stil. Han samler især problembøger og -tidsskrifter. Samlingen omfatter formentlig omkring 1200 bøger og 1000 tidsskriftårgange. Udover sin samling, opbevarer han DSK's tidsskriftsamling samt J.P. Tofts og Viggo Klausens store opgave- og studiesamlinger på tilsammen over en million opgaver. Så man forstår godt, han måtte anskaffe sig et

stort hus og en tålmodig kone - der (næsten) aldrig taler med store ord til ham!

Vi mener at have hele problemklubben bag os, når vi, på denne plads, overbringer vor formand vor hjerteligste lykønskninger på hans 50 års dag.

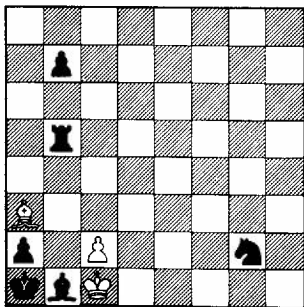
Vi bringer herefter en kavalkade af Jan Mortensens opgaver.

2048. Jan Mortensen V.
Herning Folkeblad 1950

3# 3+3
1 Da8+ Dg8 2 Da1+ Kh7 3 Dh1#.
Rundløb med hvid dronning.

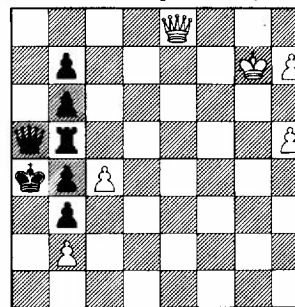
2049. Jan Mortensen V.
Tilegnet Kurt Timpe 60 år
1 PR Skakbladet 1956

6# 3+6
1 Lf8 Tg5 2 Lb4 Tg3 3 Lc5 Tg4
4 La3 Tb4 5 Lxb4.

Dommerkommentar: Det er en morsom idé at lade duellen mellem hL og sT foregå ved henføring af tårnet til en parallellinie for i rette øjeblik at føre T tilbage til et andet felt på den oprindelige linie (b-linien). Dommere: O.G.Lauritzen og P.Rasch Nielsen.

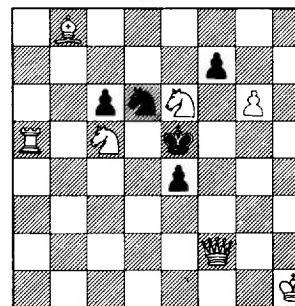
2050. Jan Mortensen
Tilegnet K.A.K.Larsen
60 år
Skakbladet juni 1956

4# 6+7

1 h8S! D-2 Sg6 -3 De1 - 4 Da1#.
Przeziorka-temaet med hvid minorforvandling for at hindre skak på g5 af det sorte tårn.

2051. V.F.Rudenko &
Jan Mortensen 1 PR
Tematurn. Moskva 1961
Skakbladet dec. 1961

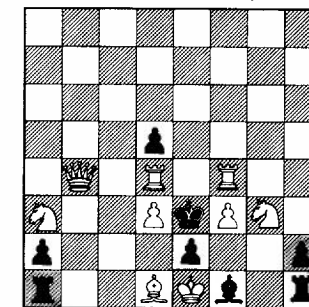
2# 7+5

1 De3. 1 - fxe6/f6/f5/fxg6/Kd5/Kf5,Kf6 2 Sd7++/Dxe4/Dd4/Dg5/Dd4/Dg5#.

Det stillede temalød: Fire træk af samme bonde (Pickaniny) i en totrækker, hvor sK har mindst to flugtfelter. Denne opgaves høje placering skyldes den gode økonomi, de tre flugtfelter (et mere end forlangt), hvoraf de to gives ved nøglen, samt at den sorte bonde ikke slås i nogen af de fire tema-varianter. Bc6 er nødvendig for at undgå dual efter fxe6 (ikke 2 Sxe4#)

og Lb8 og Sd6 for at undgå dual efter 1 - Kd5 (ikke 2 Dxe4#).

2052. Jan Mortensen
Tilegnet P.Rasch Nielsen
Skakbladet okt. 1962

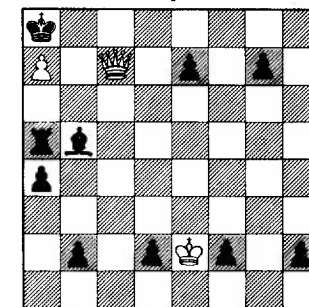

S3# 9+8

1 Db2 tr 2 Sxf1+ exf1L 3 De2+ Lxe2#. 2 - exf1S 3 Dd2+ Sxd2#. 1 - exd1L 2 Sc2+ Lxc2 3 Dc1+ Txc1#; 1 - exd1S 2 Sc4+ dxc4 3 Df2+ Sxf2#; 1 - Lh3+ 2 Sf1+ osv.

Forvandling til 2x2 minorforvandling (L/S) på begge sider af hvid konge.

2053. Jan Mortensen &
E.M.H.Guttman
Skakbladet jan. 1963

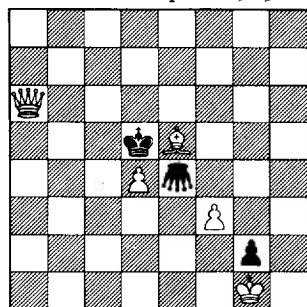

4# hK står i skak 3+10

1 Ke3 d1S+ 2 Kd2 b1S+ 3 Kc1 - 4 Db8#. 2 - f1S+ 3 Ke1; 1 - f1S+ 2 Kf2 d1S+ 3 Ke1; 2 - h1S+ 3 Kg1.

Den hvide konge står i skak i udgangsstillingen for at hindre 1 Db8#.

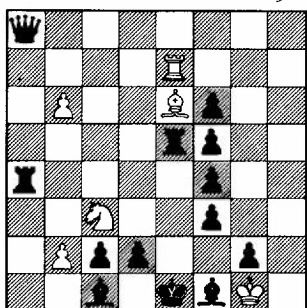
2054. Jan Mortensen
Skakbladet apr. 1963

2# 5+3

1 Dc8 Gc6 2 Dg8#; 1 - Ge6 2 Dc5#;
1 - Gc4 2 Dd7#. Trækpligt.

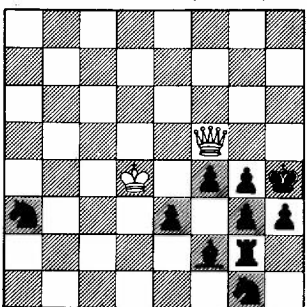
2055. Jan Mortensen 7 PL
Nordisk mesterskab 1966

H2# 2.1.1.1 6+13

1 La6 b4 2 Tb5 Ld5#.
1 Tea5 b7 2 Lb5 Lc4#.

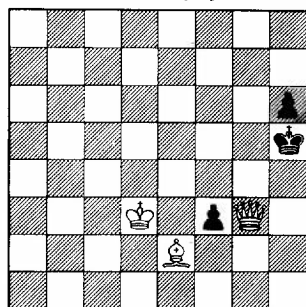
2056. Jan Mortensen
2 PR Problem 1966-67

3# 2+10

1 Dg6 tr 2 Dh6#.
1 - Se2+ 2 Kc5; 1 - Sf3+ 2 Kd5;
1 - Sc2+ 2 Ke4; 1 - Sb5+ 2 Kd3;
1 - e2+ 2 Kd5.

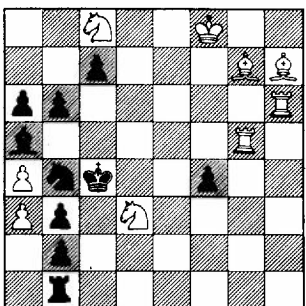
2057. Jan Mortensen
5 HO B.C.F. 1963

Serie-H13# 3+3

Skinspil: 1 Lxf3#.
Løsning: 1 fxe2 2 e1T 3 Te5 4 Tg5
5 Kg6 6 h5 7 h4 8 h3 9 h2 10 h1T
11 Th6 12 Kh5 13 Thg6 Dh3#.

2058. Jan Mortensen
1 HO Schach 1965

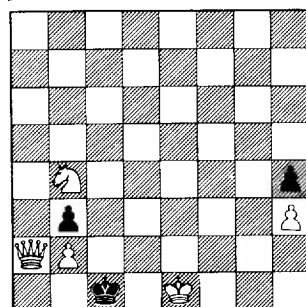

2# 9+10

Løsning: 1 Lh8.
1 - T-/Sxd3/S-/b5/c6/f3
2 Sxb2/Lg8/Tc6/Tc5/Sd6/Th4#.
Forførelser: 1 Lf6? S-! 1 Tgh5?
f3! 1 Te6? Sxd3! 1 Le4? f3! 1 Kf7?
Sxd3!

Denne opgave med sine mange forførelser blev kåret af løserne.

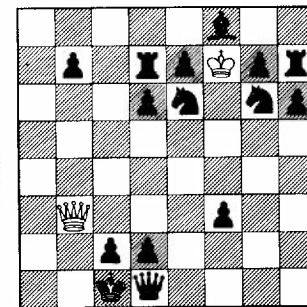
2059. Jan Mortensen
3 RO Problemista 1965

Serie-H11# 5+3 3#

1 bxa2 2 a1T 3 Ta3 1 Da2.
4 Txb3 5 Tc3 6 h3 7 h2 1 - Sd8+/Se5+/Sg5+/Sh8+
8 h1L 9 Le4 10 Lb1 2 Ke8/Ke6/Kg6/Kg8
11 Tc2 Sd3#.

2060. Jan Mortensen
1 PR Problemista 1967

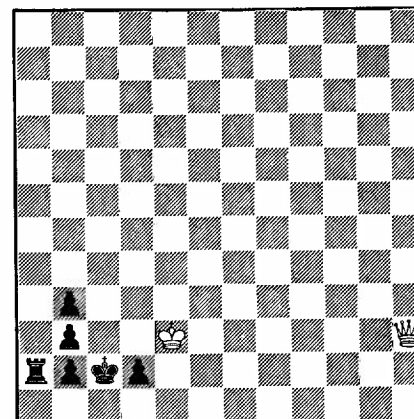
2+15 Hvad var hvids og sorts sidste træk?

1 o-o-o+ og g3xSh2

5+3

Til slut i denne kavalkade viser vi Jan Mortensens snart verdenskendte nytårskort fra 1963. Vi viser kortet i hel størrelse. 2062.

Jan Mortensen, København
(original)

Mat i 21 træk

Løsning: 1. Dh7 2. Dc7 3. Di1 4. Di8
5. Dc8 6. Dj1 7. Dj9 8. Dc9 9. Dk1
10. Dk10 11. Dc10 12. Di1 13. Dg6
14. Dc6 15. Dh1 16. De4 17. Dc4
18. Df1 19. Dd3 20. Dd2 21. Dd1 mat.

Glædeligt nytår

Frobes Neujahr A happy New Year

Meilleurs vœux Feliz Año Nuevo

København, december 1963

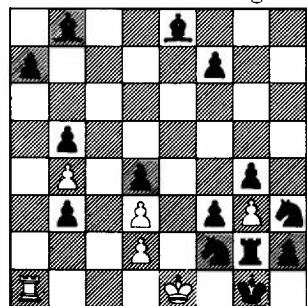
Jan Mortensen

OM ROCKADRÄTT I KUNGSCIRCE

ved Anders Olson

2063. Anders Olson
Tillägnat Jan Mortensen
50 år Original

H3# PRA K-circe 6+14

Vi konstaterar först att Sf2 inte hindrar vit att rockera. En rockande K i K-circe kan inte bli schack vare sig på det fält som han passerar eller på det dit han går. Och vT kan inte slås på d1. Problemet ser då ut att kunna lösas med: 1 Lf4 gf4(Lf8) 2 Sg5 fg5(Sb8) 3 Sd7 (Le8 måste stängas in, jfr THEMA DANICUM 6/1981 s. 123) 0-0-0#. Men det är inte lösningen. Det är den tematiska förförelsen.

Ty om vit har gjort sista draget med en B, måste den ha slagit en svart pjäs. Men endast Ba7 och Bf7 står på sina ursprungsfält. Man kan då tänka sig att en förvandlad S har slagits bort på b4. Men en förvandlad S har aldrig funnits, eftersom alla 8 sB är kvar. Vit måste alltså i sitt förra drag ha flyttat antingen T eller K. Rockadrätten är förlorad.

Kan det bli matt utan rockad? Ett försök är att spela 1 Ld7 Kxf2(S-) 2 Kf1 och sedan låta Ta1 över e1 sätta matt på e8. Men vT kan inte gå till e1. Det skulle bli schack på egen K (schackspärr).

För vit återstår då bara att försöka vinna tillbaka sin förlorade

rockadrätt. I vanlig circe kan ju ett slaget T återfödas och rockera, och i K-circe har en slagen K samma rättighet. Det blir då två lösningar som utesluter varandra, beroende på vad vit tidigare har spelat. För att lösa uppgiften måste man göra en PRA, en partiell retroanalys.

Lösningar: I. Vit har rört T men inte K: 1 Sf4 Txa7! 2 Lxa7(Ta1) gf4(Sb8) 3 Sd7 0-0-0#. - II. Vit har rört K men inte T: 1 Lf4 Kxf2(Sb8)++! 2 Sxf2(Ke1) gf4(Lf8) 3 Sd7 0-0-0#.

Två identiska mattbilder. Men springarna har bytt plats!

BOGSTAVOPGAVER

ved Willy Enggren

I anledning af, at

JAN
RUNDER
DE
50
DEN
131182

skal han have nogle eksempler på den form for "bogstavopgaver", hvor det hver gang gælder om at erstatte bogstaverne med forskellige cifre, så regnestykkerne passer. Det er ikke tilladt at anvende 0 som det første ciffer i et tal!

JAN		
ROBERT		
MOR	JAN	
TEN	MORTEN	JANMOR
SEN	SEN	TENSEN
131132	131132	ADAMAS*

Løsningerne følger i næste nummer.

Hjertelig tillykke!

Melodi: I skoven skulle være gilde...

Blandt konger, damer, bønder,
vor formands liv det går,
Caïssa ham ret lønner,
succes han ofte får.
Problemerne han nyder,
- som komponist ret vaks,
:/ hans batterier skyder,
og kongen falder straks. /:

Sit bad han ofte bruger,
når et problem han har,
hans kone ham så truer,
"er du endnu ej klar?"
I karret han sig hygger,
med børste, sæbe, klud,
:/ problemer han opbygger,
- det må se komisk ud. /:

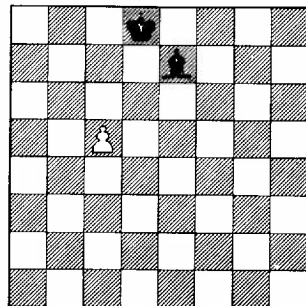
Jan nu de femti runder,
derfor vi sende vil,
et hurra, så det runger,
ad Hedehus'ne til.
Vor flagstang vil vi rejse,
på denne runde dag,
:/ og alle vil vi hejse,
det røde-hvide flag. /:

Leif Schmidt

TERZETT OHNE WORTE

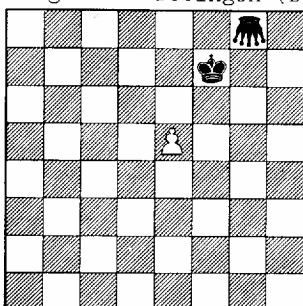
Jan Mortensen zum 50. Geburtstag! von Hans Gruber

2064. Hansjörg Schiegl
Feenschach 1970

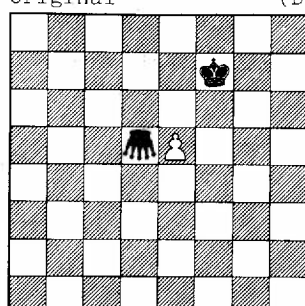
H4# circe 1+2
1.2.1.1.1.1.1

2065. Hans Gruber
Original Bobingen (D)

H4# circe 1+2
B: sKe6

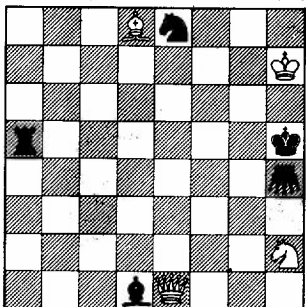
2066. Hans Gruber &
Hilmar Ebert
Original (D)

H4# circe 1+2
B: sGh6

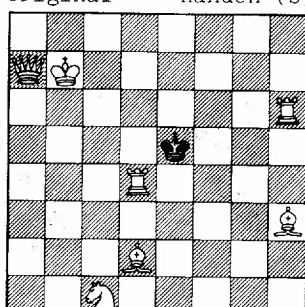
Løsninger side 96.

2067. Hilding Fröberg
Original Handen (S)

Se tekst 4+5

2068. Hilding Fröberg
Original Handen (S)

Se tekst 7+1

**SCHACK-
BRIDGE**
av Hilding Fröberg
tilegnet Jan Mortensen
på hans 50-års dag

Då jag vet att vännen Jan Mortensen tycker om bisarra saker tillägnas han dessa original. 2067:

Fyra bridgespelare satt vid ett schackbräde och försökte lösa ett schackproblem som var matt i ett drag. Vi kan kalla dem för Syd, Väst, Nord och Ost. De löste problemet från var sin kant och alla angav lösningar som om de spelade vit. Alla fyra fann fyra lösningar och märkligt nog skrev de ner samma svar: 1 Dxd1# 1 Dxa5# 1 Dxe8# 1 Dxb4#. Det märkligaste var dock att ingen angav samma lösning!! Detta framgår tydligare om man anger vilken pjäs som slås! Svaren blir då:

Syd: 1 Dxd1# 1 Dxa5# 1 Dxe8# 1 Dxb4#

Väst: 1 Dxd1# 1 Dxa5# 1 Dxe8# 1 Dxb4#

Nord: 1 Dxd1# 1 Dxa5# 1 Dxe8# 1 Dxb4#

Ost: 1 Dxd1# 1 Dxa5# 1 Dxe8# 1 Dxb4#

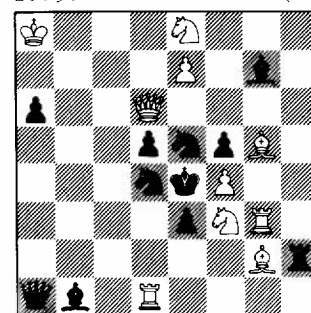
En variation är nr. 2068. Här finns även fyra lösningar där Syd, Väst, Nord och Ost anger D#, T#, L# och S# på samma fält! Et exempel:

Syd: 1 Sd3#, Väst: 1 Dd3#, Nord: 1 Td3#, Ost: 1 Ld3#, etc.

ORIGINALOPGAVER

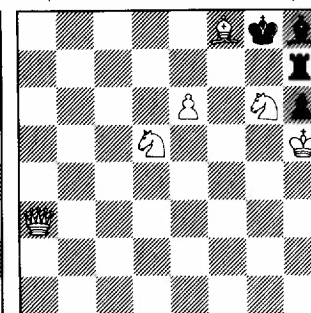
ALLE OPGAVER TILEGNET JAN MORTENSEN PÅ HANS 50-ÅRS DAG

Efren Petite
2069. Oviedo (E)

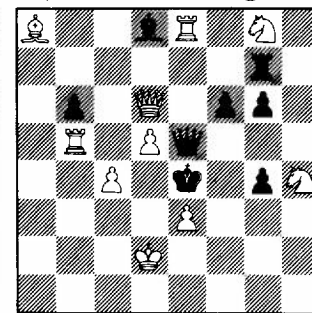
2# 10+11

Bjarne Blikeng
2070. Kr.sund (N)

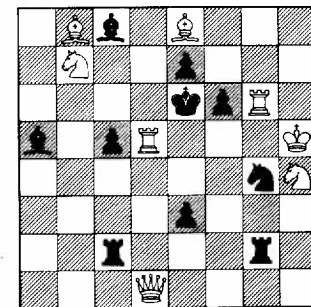
2# 6+4

Idon Andersen
2071. Aalborg (DK)

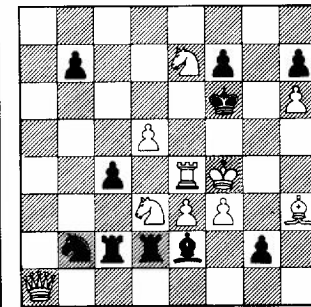
2# 10+8

F.Visbeen
2072. Rotterdam (NL)

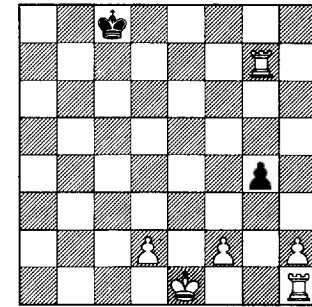
2# 8+10

Walther Jørgensen
2073. København (DK)

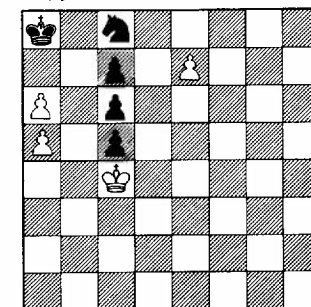
3# 10+10

Herbert Hultberg
2074. Stockholm (S)

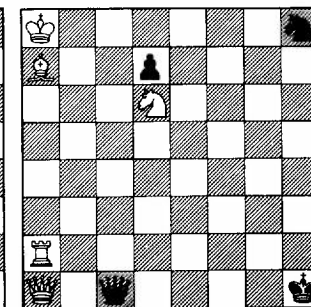
3# 6+2

Werner Speckmann
2075. Hamm (D)

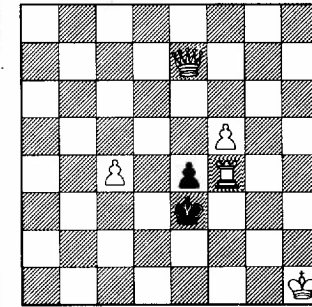
5# 4+5

Yves Cheylan
2076. Manosque (F)

2# circe 5+4

György Bakcsi
2077. Budapest (H)

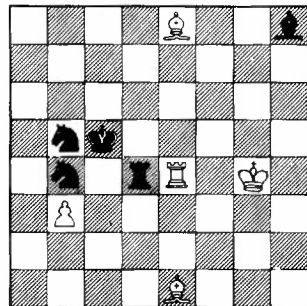
H2# B: Kh1-b7 5+2

ORIGINALOPGAVER

ALLE OPGAVER TILEGNET JAN MORTENSEN PÅ HANS 50-ÅRS DAG

Poul Hage
2078.

Næstved (DK)

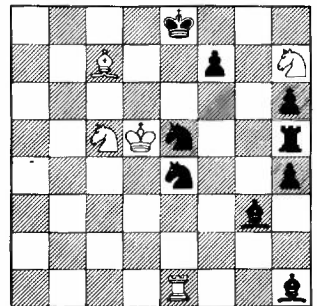

H2 2.1.1.1

5+5

Manne Persson
2079.

Mora (S)

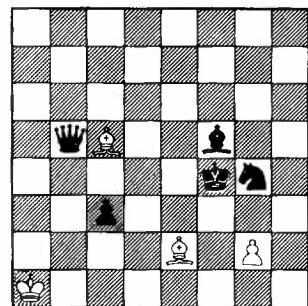

H2# B: Ke8-e7

5+9

Anders Lundström
2080.

Vindeln (S)

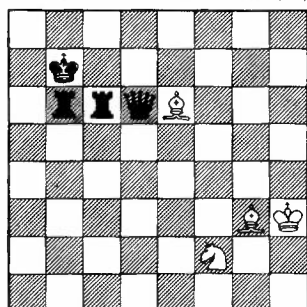

H3# 3.1.1.1

4+5

John Niemann
2081.

Darmstadt (D)

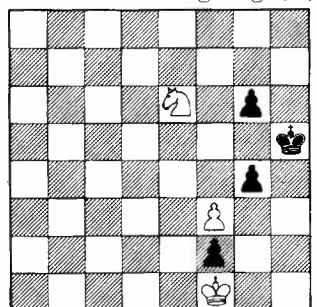

H3# 2.1.1.1.1.1

4+4

Peter Kniest
2082.

Wegberg (D)

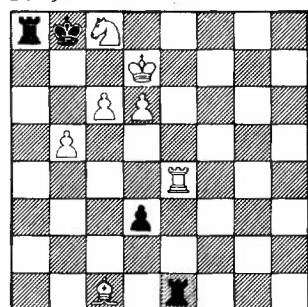

H4#*

3+4

Toma Garaj
2083.

Glendale (USA)

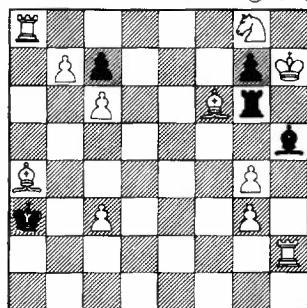

H2# 2.1.1.1

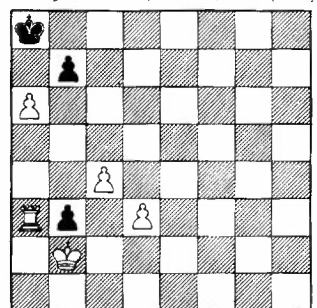
7+4

Bertil Gedda
2084.

Göteborg (S)

Serie-S8# circe 11+5
2 lösningerGeorg Thomas
2085.

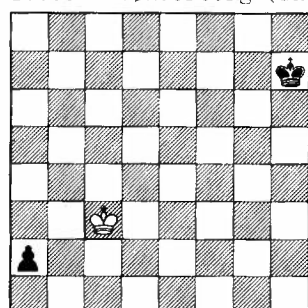
København (DK)

Serie-H10# circe 5+3

Henrik Juel
2086.

Sønderborg (DK)

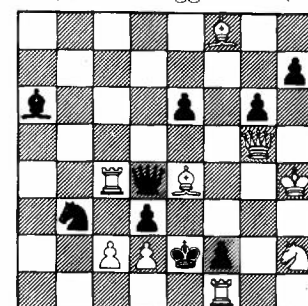
Serie-Hpat hurtigst muligt.
Hvor mange løsninger?
B: sKe6 C: sKf7 D: hKd3

ORIGINALOPGAVER

ALLE OPGAVER TILEGNET JAN MORTENSEN PÅ HANS 50-ÅRS DAG

John Svedberg
2087.

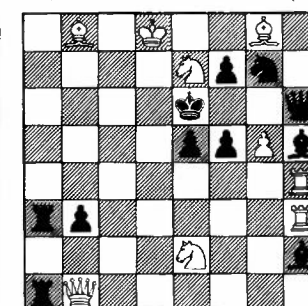
Iggesund (S)

2#

Lennart Larsson
2088.

Lerum (S)

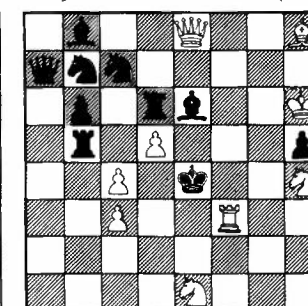

2#

9+11

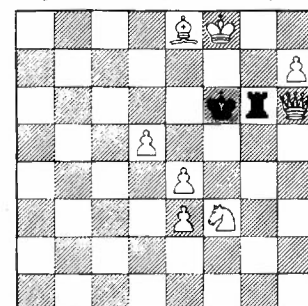
Hugo Knuppert
2089.

Vedbæk (DK)

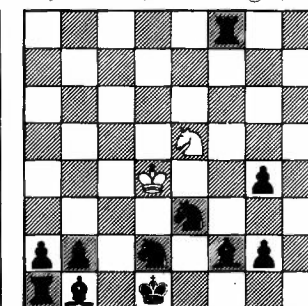

3#

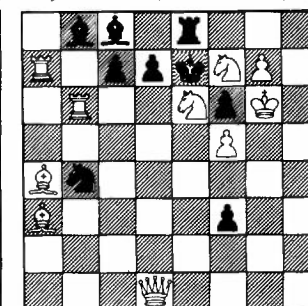
9+10

Paul Moutecidis
2090. Thessaloniki (GR)

S16#*

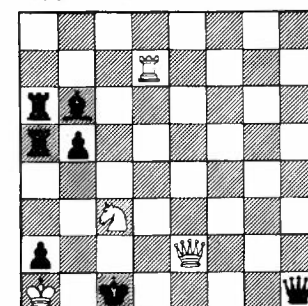
Lars Larsen
2091. Sønderborg (DK)

8+2

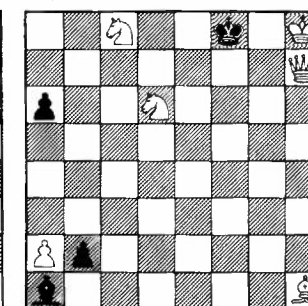
H2#! B: sKf1 2+11
C: sKg8 D: -Lb1Filip Petersen
2092. København (DK)

2#

10+9

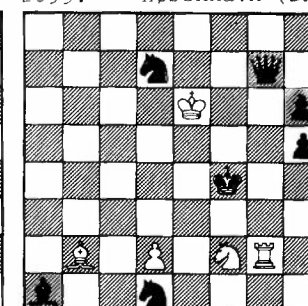
Saturnin Limbach
2093. Czechochowa (P)

S2#

R.Kapica
2094. Czechochowa (P)

S4#

6+4

Iver Pedersen
2095. København (DK)

H2#

2.1.1.1

5+7

ORIGINALOPGAVER

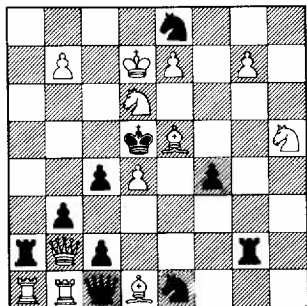
ALLE OPGAVER TILEGNET JAN MORTENSEN PÅ HANS 50-ÅRS DAG

N.Lenta
2096.

Iasi (R) 2097.

Alexander Hildebrand
Morgongåva (S)V.Skovlund
2098.

Odense (DK)

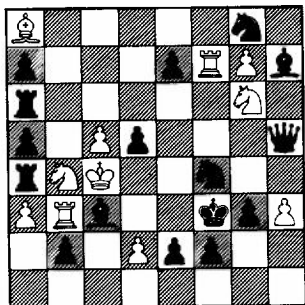
2#

12+10 H3# B: sTa2

3+8

S3# maximummer

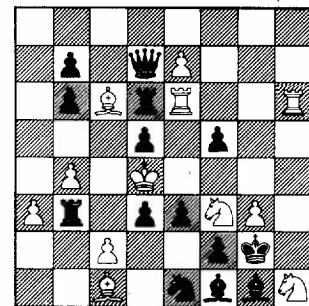
12+14

2099. Michel Caillaud
Original (F)

3#

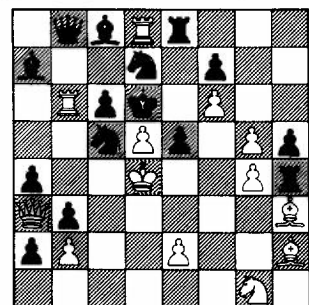
11+16

RETRO-PLAY!

A TRIBUTE TO
JAN MORTENSEN
FOR HIS 50TH
BIRTHDAYby Michel Caillaud
France

2#

13+15

2100. T.R.Dawson
Gazette Times 23/11 1913

2#

13+15

2099: The 7 last moves are precisely determined. (The 5 missing white pieces were captured by black Pawns bxa, cxb, fxe, gxf; hxg). 1 d7-d5+! (not d6-d5+) Sd5-b4+! (not Sc6-b4+) 2 Lb4-c3+ Kd3-c4+ 3 Sg2-f4+! (not Se6-f4+) Sf4-g6+ 4 Tg6-a6+!!

So the play: 1 c5xd6 ep.+ Tc6+ 2 Lxc6+ Dd5+ 3 Lxd5#. Thema: En passant key, with succession of cross checks in the retro-play, the difference between d6-d5 and d7-d5 being explained only by the last check of the serie.

This problem establishes a new record with 7 checks in the retro-play; the former record with 6 checks was 20 years older than Mr. Mortensen!

2100: (Captures balancing missing men: for White: hxg, for Black: dxc, cxb, bxa). Last moves: 1 e7-e5+! g3-g4+ 2 Se4-c5+ Tb4-b6+ 3 Sb6 or c5-d7+ Ld7-h3+!!

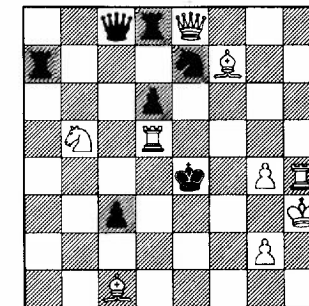
Play: 1 d5xe6 ep.+ Kxe6 2 Txe8#. Of course, in the 2 problems, the white King being checked on the diagram is not only necessary for the soundness of the analysis but also thematical!!

Accessorily, in the new record, every move of the "after diagram" play is a check, so that joining retro-play and real play gives 12 consecutive checks!

LØSNINGER

til nr. 26, april 1982
ved WILLY ENNGREN

men statisterne Td8 og Sg7 pynter ikke. Jeg foreslår denne omarbejdelse:

1912V. John Svedberg
V. ved Lars Larsen

2# 1 Le6

9+7

1 Dd7? Sxd5! 1 Dc6? Ta3!
1 Dh8? Ta4!

1905. Gaurilov & Fedorovitsch:
A: 1 De7 tr. 2 Sg2#. 1 Te5? b3!
B: 1 Te5 tr. 2 Sc2#. 1 De7? h3!
Meget tynd og variantfattig (SA).
2-trekkstvillinger gir sjelden
noe godt nytt! (BB).

1906. Hannelius (Frøberg er ikke
medforfatter, vi beklager forveks-
lingen med nr. 1636V).

1 De3 traktvang. 1 d8D? Kxf7!
1 d8S? pat! 1 f8D! pat! 1 f8S/L? Kf7!
En av de skønneste tvådragere rex-
solus-miniaturer jag har sett (KV).
Miniatyr-kongestjerne, utmerkt
(BB). Kongestjerne med 3 ofre. Ele-
gant utførelse (SA). God nøkkel (JB)
Modelmat etter 1 Kxf5 (LL). Desut-
tom förförelsespromotioner med re-
ciproke effekter (forf.).

1907. Larsen: 1 Df6 tr. 2 Se6#. Frigjøringer og bindinger rystet
til en velsmakende cocktail! (BB).
1908. Masek: 1 Ld3 tr. 2 Dd4#. 1 Sd3? f2! Dual etter 1 - Se2 i for-
førelsen (JB). Skade, at løsningen
ikke er det fiksure 1 Sd3 (LL).
Mattförändring. Tungt (KV).
Svakt (BB).

1909. Petersen: 1 Kd2 tr. 2 Dxd4#. Delvist springerhjul. Nydelig med
fint førstetræk (SA). Alltid en
fascinerande idé (KV). God (TC).

1910. Rastén: 1 Kg5 tr. 2 Sc6#. Også et godt eksempel (BB). Der kan
let indarbejdes en var. som 1 - Lg6
(Lg4) 2 KxL#, hvilket er meget værd
da Th5 også skal spille med (LL).

1911. Sundman efter Karlström: 1 Sf2 tr. 2 Sxh1#. I god, gammel
stil (BB). Nydelig og overrasken-
de (LS). Bravo! JM's nødråb ved
nr. 1716 blev hørt (SA). Karl-
ströms opgave var nu dualfri, se
side 24!

1912. Svedberg: 1 Le6 tr. 2 g5#. 1 - Sxd5/Sf5/Sg6 2 Lf5/gf5/Dxg6#. Skinspil 1 - Lxg4+ 2 Txg4#. Virke-
lig god opgave! Den bedste øvelse
36 (SA). Original variant av komp
36 (BB). Tre gode var. ved Se7,

1913. Valtonen: 1 Td5 tr. 2 Dh5#. Gode varianter, men en kedelig dual
(SA). Mislykket med dual etter 1 -
Txe5 (BB). Forf. havde selv gjort
opmærksom på dualen.

1914. Andersen:

1 Tgg1 tr. bc3
1 - Sb1 2 Txa2
1 - La3 2 ba3

Andersen kan bedre enn dette (BB).
Modelmatten etter 1 - Lc5 og var.
1 - La3 redder ikke opgaven fra at
være anteciperet af nr. 358 og 359
i okt. 1977 (LL).

1915. Byljevskij: Mislykket. Tilsigtet 1 Lc2 tr. 2 Te4+, 1 - Dh4
2 Lc5, 1 - Lf4 2 gf4+, men forf. har
overset, at der også truer 2 Dd5+
eller 2 Dxc6. 1 Lc2 gav 3 point.

1916. Janovic: Også mislykket. Tilsigtet 1 Te7 tr. 2 Lf3+, 1 - Lc6
2 Lh6, 1 - Sd6 2 Sg3+, men der er
dual i truslen: 2 Sd6+ og vist også
dual i begge hovedvarianter! Desu-
den biløsning: 1 Lf3+ Kxf5 2 e4+. 3+2 point.

1917. Makaronets: Uløselig! Tilsigtet 1 Te1 tr. 2 Lc1, 1 - Sxc4/
Txc4/Lxc4 2 b8D, L+/Sxc6+/Te6+,
men stranden på 1 - Sb5!

1918. Persson:

1 d3 tr. 2 Sd7+
1 - Tbx3 2 Dxb4
1 - Tdx3 2 Dh4
1 - Sxd3 2 Da5
1 - cd3 2 Df2

Heftets absolut bedste 3-trækker (SA,KV). 4 blockader. Vit måste välja sina damdrag noggrant (KV). Et supert problem med høy underholdningsverdi (BB). The best (LV).

1919. *Elmetofte*:

1 Tc5 dxc5 2 Kd2 c4 3 Lxd3+.

Trevligt (KV). Slike går det 13 på dusinet av (BB).

1920. *Toištoj*:

A: 1 Td12 Tf1+ 3 Tc1 4 Tc5+ 5 Ld5

6 Lc4+ Kg6 7 Ld3 ed3 8 e4 9 Tc8

B: 1 Td12 Tf1+ 3 Ta1 4 Ta5+ 5 Ld5

6 Lc4+ 7 Lb5 8 Ld7+.

Ortogonal og diagonal mat (GT).

1921. *Walther Jørgensen*:

1 Lh2+ Kf3 2 De3+ Kg2 3 Dg1+ Kf3

4 Df1+ Kg4 5 De2+ Tf3 6 De6+ Tf5

7 Sd7. Trækker sort nu med Sh7 er

der mat i få træk. Derfor 7 - Kf3.

Ved stadig gentagelse af 5-træks

tempomanøvren 8 De3+ Kg2 9 Dg1+ Kf3

10 Df1+ Kg4 11 De2+ Tf3 12 De6+ Tf5

spiller hvid kongen til d1, hvorved

sort tvinges til bondetræk. Sort

holder længst ud, når a-bønderne

efterhånden bortslys på a3. Trækket

c5-c4 (sommå udføres, før den sidste

bonde betræder a3) forhaler med

yderligere to træk, idet hvid kan

tvinges til at slå bonden. Da De6xc4+

strander på Sf4! må det ske fra f1

når sort i tempomanøvren besvarer

Df1+ med Ke4. (Sort må vente med Ke4,

indtil hvid konge har forladt dæk-

ningen af d2, ellers d3+!). Ved bedste

modspil kan sort først tvinges

til at trække med Sh7 efter 224 Kd1,

og så følger mat i to træk.

Denne "søslange" er en forbedring

af en 227# (THE PROBLEMIST 1981)

som har illegal stilling. Den må

være rekord for de opgaver, som

er bygget over WJ's eget geniale

skema fra DIE SCHWALBE 1976 (se

SKAKBLADET nr. 10109, sept. 1978,

og de udførlige artikler af C.J.

Mørø: "The longest Problem" i

THE PROBLEMIST nov. 1979 og nov.

1981). Max. 4 p. til alle lødere,

som fandt tempomanøvren.

1922. *Grischko*: Udgår. Sorts mate-

rielle overvægt er for lille. For-

fatterens løsning: 1 Kb6 c4 2 h6

Lb1 3 Kb5 c3 4 Kb4 c2 5 h7 c1D 6

h8D=, idet 1 Kb5 skulle strande på

Lb1 2 a5 Ld3+ 3 Ka4 Ke6 er mildt

sagt utilstrækkelig. Den enkleste

vej til remis er angivet af EM: 1

Kb5 Lb1 2 Kc4 La2+ 3 Kc3 Kc6 4 h6

Lg8 5 Kd3 Kb6 6 Kc2 Ka5 7 Kc3. Sort

kommer ikke ud af stedet uden at

tabe bonden. Også 1 h6 og 1 Kb5

Lb1 2 a5 Ld3+ 3 Kb6 holder remis.

- Vit håller remis næsten hur som

helst (KV). Lad os blive fri for

disse tvivlsomme studier (SC).

1923. *Janevskij*: 1 Dd5 tr. 2 Dxb3+.

1 - S5xd4/S3xd4/Lxd4 2 Txf3/Txf4/

Te2. 3 x Nietvelt + black halfpin

(forf.). Var. 1 - S5xd4 grov (KV)

Nydelige bindinger (SA). Magert

innhold (BB).

1924. *Skovlund*: Skinspil: 1 - Sb8/

Sf8/Sb6/Sc5 2 Txb8/Txf8/Sxb6/Txc5.

Løsning: 1 Tc3 tr. 2 Te3+ 1 - Sc5/

Sc6/Sxf5/Sb3/Sc2+ 2 Txc5/Txc6+

/Tc4+/Txb3+/Txc2+.

Original Fata Morgana med trussel

(GT). Trekkpligt med eliminering av

tre sorte springertrekk, men vi får

fire nye i stedet! Meget oppfinnsomt

laget (BB). A prize-winner (KV).

1925. *Hultberg*:

1 Teb5 Lf2/Le3/Ld4/Lc5/Lb6 2 Tf7+/

Te7+/Td7+/Tc7+/Tb8+ Kxb5 3 Df1+.

1926. *Alioussadzade & Vagidov*:

Skinspil: 1 Le7 Tg5 2 Lc5#.

Løsning: 1 Sb2 Txe5 2 Sd3 Te4#.

Vanskelig, men løsningen tiltaler

mig ikke (LL). En bagatell, hvor

skinspillet er best (BB).

1927. *Animitsa*:

1 Sb4 Sc1 2 Le3 Sc3#

1 Lf1 Sb2 2 Te3 Sd2#

Fiks kombinasjon av Grimshaw og

modellmutter (BB).

1928. *Hage*:

1 Kc4 Dd5+ 2 Kb4.c3#

1 Ta5 b4 2 Te5 Dd3#

1 Ta3 c4 2 Te3 Dd5#.

Kort og godt: Vakkert (BB). Fan-

tastiske Hage (SA). Utroligt: 3 mo-

delmutter og kun seks brikker (LS).

1929. *Lundström*:

1 Td4 Lh5 2 Td3 Lf3#

1 Lc5 Le8 2 Kd5 Lc6#.

Biløsning: 1 Kd3 Tf1 2 Ke2 Lxc4#.

1930. *Persa*:

A: 1 Tb6 Sf2+ 2 Ke5 d4#

B: 1 Tf3 e3 2 Sb6 Sc5#.

Smuk, desværre er matten i B ikke

ren (LL). Vanskelig og elegant (BB).

1931. *Reichel & Müller*:

1 Dh2 Lf6 2 De5 Le7#

1 Dd4 Lc3 2 Kc5 Lb4#

1 Dg7 Db5 2 De7 Le5#

Velkomponeret (SC). Galante, rene

mutter (BB). 3 modelmutter, men for

mange brikker (SA). Echomatts (forf.)

1932. *Soroka*:

1 Kd6 h8D 2 Le6 Dh2#

1 Ke5 h8S 2 e6 Sf7#

Fiks. PABOUCEK (LL). Overraskende "Pickabish" i denne fine oppgaven (BB). Grimshaw och riktigt sköna mätter (KV).

1933. *Suchitaschvili*:

A: 1 Lxe4 Tc3 2 Kf3 Tf7#

1 d3 e5 2 Ke4 Tc4#

B: 1 Sd5 Se5 2 Kxe4 Sd3#

Kompliserte bindinger uten sensasjon (BB). Ingen ægte tvilling.

Bc2 generer i løsningen 1 d3 (LL).

1 d3 ligner en biløsning, som er

ophøjet til løsning (GT).

1934. *Garai*:

1 Ke6 c6 2 De7+ c7 3 Kd7 c8D#

1 Ke5 c6 2 De3+ Tc5+ 3 Kd4 Td5#

Unharmonisk (SC). Hvid bonde og

tårn bytter roller (forf.).

1935. *Grevlund*: Temmelig mislykket.

Foruden løsningen 1 Dg1 Lxa1 2 Sc3

Td7 3 Ke5 Txd1 4 Sd3 Dxd1 5 e3 Txa4

6 Lc4 Ke7 7 Kd4 Kd6 pat er der ad-

skillige biløsninger f.eks. 1 Dg1

Lxa1 2 Sd7+ Txd7 3 Se7 Txd4 4 La6

Txd1 5 Td4 Dxa5 6 Ld5 fe4 7 Ke5 Kxe7.

Andre har sk på d4 eller b3. Max. 10p.

1936. *Søren Jensen*:

A: 1 Lc1 (via d8) h6 2 Kb3 Kd3 3 Te5

B: 1 Ld2 (via f8) h6 2 Kd1 Kd3 3 Th4

Skræle nøkkeltrækk er alt forf.

har anvendt sin cylinder til (JB).

Ekkomatter - ret svar (SA).

Forfatteren bliver 90 år i 1982.

Opgaven er modtaget i 1977.

1937. *Jonsson*:

1 e1D 2 De8 3 Dg6 Lg4#

1 e1T 2 Te4 3 Tg4 hg4#

1 e1L 2 Lxg3 3 Lh4 g4#

1 e1S 2 Sxg2 3 Sh4 g4#

AUW och fyre pjäser gör matt på g4.

Rekord (KV). Kan dette være origi-

nalt, så er det godt originalt (BB).

Tre modelmutter. Forganger af

Grevlund i THEMA DANICUM? (LL).

1938. *Olson*: Retraher hKe1-d1,

(uden slag, sort kan intet vælge),

sKxe4 (fra 8 felter, hvid vælger

hKe4), hSf6-h7 retrumat, hvid spiller

hKe4xK(Ke8)+#.

Nu må toppen af kombinerede be-

tingelser snart være nået (SC).

Retro är OK, circe: nåja, konge-

circe - fy! (KV). 2 point.

1939. *Thoma*:

1 Td1 Db8/Db2/Dh8/Dh2 2 e8T/S/D/L

3 Te5/Sg7/Dxa3+/Lc7. Desværre er

der biløsning: 1 e8T Db8/Db2/Dh8/

Dh2 2 Td1/Te4/Te4/Te4 etc.

1940. *Ivanovskij*:

1 Kh3 10 Kf5 12 e6 e4#.

Næsten

tvungen løsning (SC). 1 min. (LS)

LØSERLISTE

MAXIMUM..... 102/378(6)

J.Børner, Norge..... 98/125(2)

I.Pedersen..... 96/181(4)

S.Aaholst..... 94/ 9(3)

S.Christensen..... 90/ 86(6)

G.Thomas..... 87/134(5)

E.Mortensen..... 86/ 35(6)

L.Schmidt..... 79/182(4)

K.Valtonen, Finland... 79/113(1)

N.Budkov, Sovjet.... 78+73/182(2)

G.Schiller, DDR..... 74/277(2)

G.Yacoubian, Frankrig. 72/105(1)

O.Reeh..... 71/207(4)

B.Blikeng, Norge..... 66/389(1)

L.Larsen..... 62/254(4)

A.Welde, Norge..... 62/215

R.Beinhorn, BRD..... 57/113

T.Christiansen..... 57/328(2)

O.Kroll, USA..... 55/104(3)

H.Dysted..... 53/ 11(4)

T.Mänttä, Finland.... 46/225(2)

A.Binderup..... 43/124(2)

A.Tipsmark..... 36/ 33(1)

K.Thrane..... 32/ 83(2)

L.Vitale, Italien..... 31/152

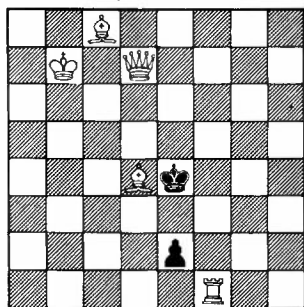
O.F.Balslev..... 29/103(1)

Det skrappe sæt opgaver i nr. 26 skabte ravage i toppen. JØRGEN BØRNER, Norge, blev en flot nr. 1 og overtog føringen i 1982 ét point foran Iver Pedersen. Begge kan dog let passeres. Løserpræmier tilfaldt Sv. Aaholst, Steen Christensen Ernst Mortensen, H. Dysted og Axel Tipsmark, der alle passerede de magiske 400 point.

Løserturneringen omfatter denne gang originalafdelingens opgaver numrene 2069 - 2098. Udover disse vil desuden blive givet ekstrapoint efter løserreglerne for påvisning af eventuelle fejl i de øvrige originalopgaver. Tilegnelsesopgaver har sædvanligvis en større fejlprocent end normalt, og da de ikke er testet ad de sædvanlige kanaler, er der lagt op til en spændende afslutning på kampen om titlen som årets løser.

-ooo-

2101. A.J.Lobussov
Speciel omtale Deutsche
Schachztg. 1979/80

2# 5+2

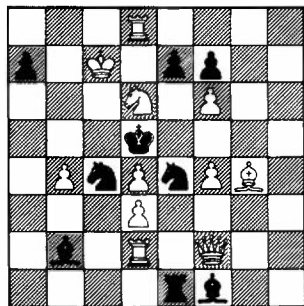
Det første træk - og de næste!

ved Lars Larsen

Artiklen tilegnet
Jan Mortensen

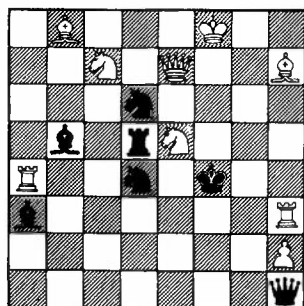
En festtale, såvel som enhver skakopgave, vinder ved at benytte en god indledning. Den lille nr. 2101 er en passende elegant optakt til disse tyve opgaver. For at understrege lethed kan jeg, udenom forfatteren, foreslå, at du i B sætter hK på a6. - Temaet i 2102 og 2103 vil altid være populært. Nr. 2102 har seks matter ialt, og batterimatterne er her smukkere end i 2103. Denne har dog en god forførelse. - Temaet i 2104 og 2105 blev defineret i THEMA DANICUM, juli 1982. Skønt 1. træk er særdeles fint i 2104,

2103. Lars Larsen efter
Comins Mansfield
The Problemist maj 1973

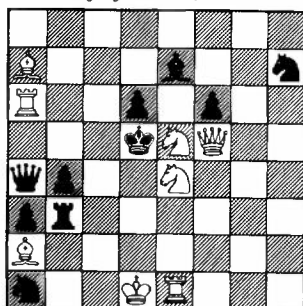
2# 11+9

2105. P.Monreal &
P.Di Scala
De Waarheid 1973

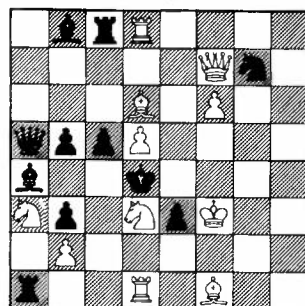
2# 9+7

5 HO 2106. M.Legiša
Mat maj-juni 1981

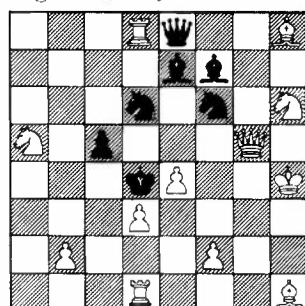
2# 8+10

2102. Comins Mansfield
1 PR
De Waarheid 1971

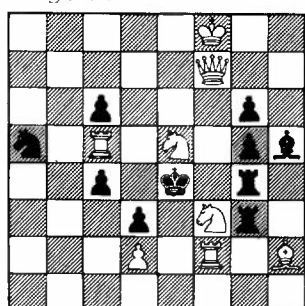
2# 11+11

2104. E.Puig-Ambros
1 PR
Magasinet 1948

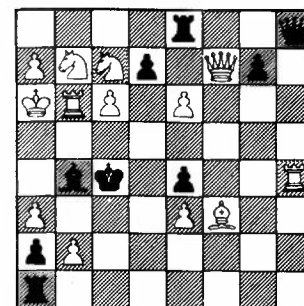
2# 12+7

2107. Lars Larsen
Original

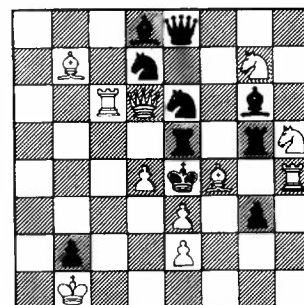
2# 8+10

2108. C. Mansfield RO
Edg.W.Allan mindeturn.
Chr. Science Monitor
1951

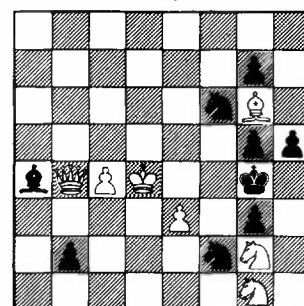
2# 13+9

2110. Comins Mansfield
1 PR El Ajedrez
Argentino 1927

2# 11+10

2112. Knud Hannemann
1-2 PR ex æquo
Skakbladet 1944

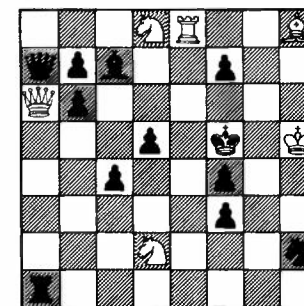

3# 7+9

synes jeg bedst om
2105 (økonomien).

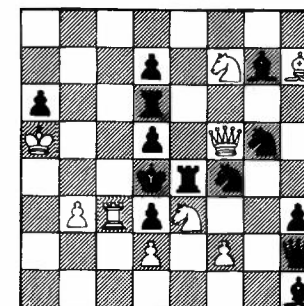
2106 som løserne kaldte "difficult and fine", inspirerede mig til 2107. Den slår faktisk sit forbillede med 5-3. Hvorledes? Til gengæld bliver jeg og mange andre besejret 5-4 af Mansfield, som i 2108 sætter rekord ved at bruge en dårlig nøgle. Der findes mindst fire danske tottrækere, hvori sort løber viser fortsat forsvar i fire varianter uden at blive slået. - 2109 er en udtryksfuld forførelsesopgave. I hver af opgavens tre faser ser vi to linieåbninger. Det er nøglen - eller, om man vil, nøglerne - der får os til at huske en sådan opgave. Det samme gælder i høj grad 2110. Den blev i 1937 gengivet i MAGASINET. "I betragtning af det komplekse variantnet er førstetrækket fænomenalt", skrev K. A. K. Larsen. Jeg brugte en sommerferie til at dublere trækket i to varianter i en tretrækker, 2111. 27 år senere, juledag 1966, gav jeg opgaven dens endelige form. 2112 kaldte Rasch Nielsen "en bemærkelsesværdig nyhed". Jeg har anvendt "nyheden" i THEMA DANICUM nr. 2002. - Det vanskelige tema i 2113 og 2114 hidrører fra WCCF II. Desværre blev 2114 ikke indsendt til denne turnering. - 2115 benytter en uafsluttet, som fuldt ud accepteres i studier. Både den og 2116 demonstrerer Danmarksetemaet. Om tredive år ryster

2109. Herb. Ahues 1 PR
Deutsche Schachzeitung
1979-80

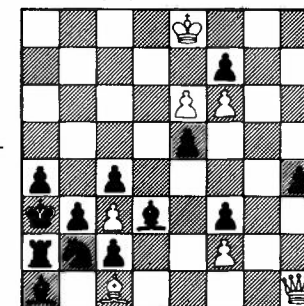
2# 6+12

2111. Lars Larsen
3 PR Skakbladet 1940

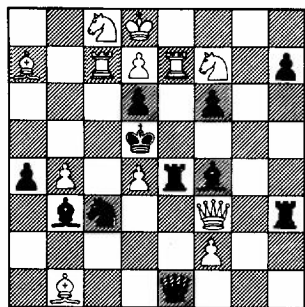
3# 9+13

2113. M.R.Vukčević
Mat maj-juni 1981

3# 7+13

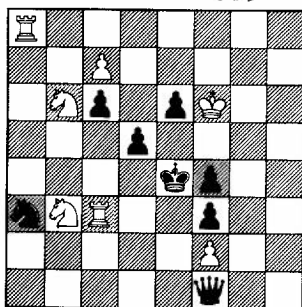
2114. Lars Larsen
Magyar Sakkelet
December 1981

3#

12+11

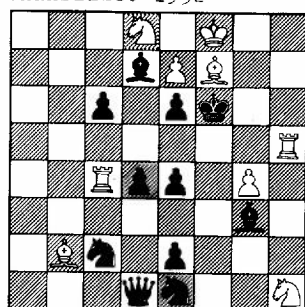
2115. Lars Larsen
Skakbladet okt. 1951

3#

7+8

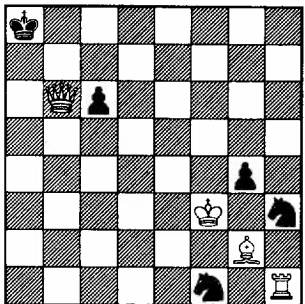
2116. Lars Larsen 1 PR
Skakbladet 1952

3#

9+11

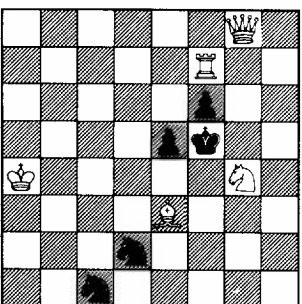
2117. W. Speckmann 4 PR
Schach-Echo 1955

3#

4+5

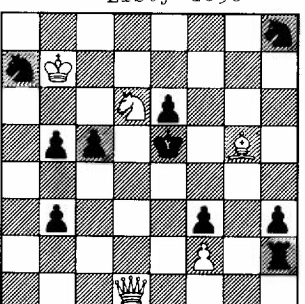
2118. M. Havel 1 PR
Zlata Praha 1911

3#

5+5

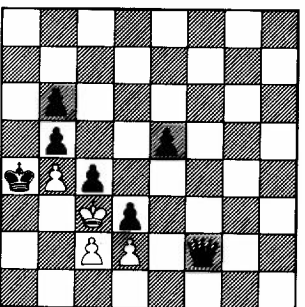
2119. F. Skalík
Narodur Listy 1898

3#

5+10

2120. Hillel Aloni
1 PR Israel Ringturn.
1962

H3# B: Bb5-a3

4+7

man måske på hovedet over, at nr. 2116 sattes højere end nr. 2115. - Hvorhen flytter hvid konge i nr. 2117? - Nr. 2118 er en vanskelig bøhmer. Nr. 2119 er en dejlig opgave, selv om - selv om hvad? Nr. 2120 er ikke fri for at være ondskabsfuld.

Det siges, at der er tre ting, man aldrig glemmer: de første asparges, de første jordbær, og det første kys. Skulle læseren bevare en del af dette opgaveudvalg i erindringen, har min "festtale" virket i en god retning.

LØSNING SIDE 93.

De bedste ønsker på dagen!

LØSNINGER TIL:

DET FØRSTE TRÆK - OG DET NÆSTE!

2101. 1 Lf2 exf1D/Kf3 2 Df5/Dg4#.
B: 1 Tf3 2 Lb7#.
2102. 1 Dc7 TxD/LxD/DxD 2 Le5/Lxc5/
Sc1#. 1 - Txd8/Kxd5/Txa3
2 Dxc5/Sf4/Sb4#. Nowotny.
2103. 1 De2 TxD/LxD 2 dxc4/dxe4#.
1 - Sxd2 2 SxS#. 1 Te2?
Se4xd6 2 Lf3#; 1 - Scxd6!
2104. 1 e5 2 De3#. 1 - Sf6-/Sd7!/
Sd5!/Se4! 2 Sf5/Sc6/Sb3/
dxe4#. Krydsvalve.
2105. 1 Tg3 2 Dg5#. 1 - Sd6-/Sc4!/
Se4! 2 Se6/Sd3/Sxd5#. 1 -
Sf5/Txe5 2 Sg6/Dh4#.
2106. 1 Df3 2 Sg5#. 1 - Ke6/Kxe5
2 Sc5/Sc3#. 3 springeraftræk
1 - d6xe5/f6xe5 2 Dd3/Df7#.
2107. 1 De7 2 Sxg6#. 1 - Kf5/Kf4
2 Sxd3/Sxg5#. 1 - Tf4+/Txf3+
2 Sf7/Sxf3#. 5 S-aftræk.
2108. 1 Lxe4 2 Txb4#. 1 - L-/Lc5!/
Ld6!/Le7! 2 Lh7/Sa5/e7/exd7#
1 - Lc3!/Le1!/Df8 2 b3/Df1/
Lc2#. 5 fortsatte forsvar.
2109. 1 Sb3? cxb3/b5 2 Dd3/Df6#.
1 - Td1! 1 Se6? fxe6/b5 2
Tf8/Sg7#. 1 - Le5! 1 Sc6
bxc6/b5 2 Dc8/Se7#.
2110. 1 De7! 2 Txe6#. 1 - Sc7/Sec5
2 TxS#. 1 - Sxd4/Sxf4/Sxg7
2 Tc4/Tc3/Tf6#. 1 - Td5/Kd5+
2 Lxg5/Tc2#.
2111. 1 b4 tr 2 Tc4+ 3 Dc5#. 1 -
Sge6 2 Dg4 Te5 3 Txd3#. 1 -
Le5 2 Dxd7 Tf6 3 Tc4#. 1 -
Sfe6 2 Df6+. 1 - Tc6 2 Dxd5+
2 e4 2 Lf5#. 1 - Sf6xe4 2
De7 Sc5 3 De2#. 1 - Sf2xe4
2 De1 Sc3 3 De6#. Offerba-
ning.
2113. 1 Le3?/Lh6? Sd1!
I sit 1. træk tvinges sort
til at (felt)spærre for en
bunden sort brik, som hvid
derefter frigør. 1 Dd1 tr
2 exf7 Lg6 3 Dd6#. 1 - c2x
d1D/c2xd1S 2 Le3/Lh6.
2114. 1 Se5 2 Sb6+ 3 Sc6#. 1 -
d6xe5 2 Dg4 exd4 3 Tc5#. 1 -
f6xe5 2 Dxh3 exd4 3 Sb6#
1 - Lxe5 2 Df5 3 De6#
2115. 1 c8D? Dh3! 1 c8S? Sb5!
1 Ta4+ Dc4 2 c8D d4 3 Sd2#.
1 - Sc4 2 c8S d4 3 Sc5#.
2116. 1 Sxg3? Dd3! 1 Sxe6? Se3!
1 Txd4 tr 2 Td6+/Txd7+. 1 -
Dxd4 2 Sxg3 e5 3 g5#. 1 -
Sxd4 2 Sxe6 Le5 3 Th6#.

2117. 1 Kxg4? Sf2+ 2 Kh4 Se4!
1 Ke2? Sg3+ 2 Ke1 Se4! 1 Ke4
Sg5+/Sf2+/Sg3+/Sd2+ 2 Kd3/
Kd4/Ke5/Kf5#.
2118. 1 Lc5 tr 2 Txf6+ 3 Sf2#.
1 - Ke4 2 Sf2+ Kd5 3 Tc7#.
1 - Kf4 2 Sxf6 e4 3 Sd7#.
2119. 1 Dxf3 Txf2 2 Lf6+ 3 Dd3#.
1 - Kd4 2 Dd1+ Kc3 3 Dd2#.
2 - Ke5 3 f4#. 1 - Kxd6 2
Dd3+ Ke5 3 f4#. 1 - c4 2 De4+
Kxd6 3 Dd4#. Fem modelmat-
ter! En slagnøgle er ellers
"forbudt" i bøhmere.
2120. 1 Df7 Kb2 2 c3 dxc3 3 Db3
c2xb3#.
B: Hvids sidste træk var
b2-b4. 1 c4xb4 ep. Kxd3 2
Dxd2+ Kxc4 3 Da5 cxb3#. Mo-
delmutter.

50 ORD
ved Lars Larsen

Jubilæumsåret rinder ud.

Anstrengt lyder stormens sang.

November nynn timer vemodigt med.

Modet mister vi ikke.

Overalt, hvor opgavekunsten har venner,

Ryster man idéer ud af ærmerne.

Temaer bobler på brættet,

Elegance veksler med kulgruber,

Natvægtene plantes i dagslys -

Skabelsesprocessen fornyes uafsladelt.

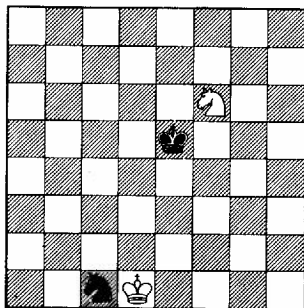
Energien sprudler fra løserne,

Når inspirationen kommer fra Flæng.

Danske turneringsudmærkelser ved Jan Mortensen

2121. Jan Mortensen ex.
D.Relp 2 HO
Bouletin problemistic
1978

H5# B: Sc1-h3 2+2

Endnu en af forfatterens mange tvillingopgaver med materialet KS-KS er kommet på præmielisten. Tilføjes ex D.Relp betyder, at den er udarbejdet ved hjælp af H.Mertes EDB-fremstillede samling af korrekte hjælpematter med dette materiale. Men at tro, at computeren (eller rettere programudarbejder) er eneforfatter til opgaven er en fejltagelse. Se nærmere herom i artiklen "EDB og problematik" af Jan Mortensen i "Hilsen til Jens Enevoldsen på 70-årsdagen" 1977, s. 149-173. Dommer A.P.Grin.

A: 1 Kd4 Sd7 2 Kc3 Sc5 3 Kb2 Kd2 4 Ka1 Kc2 5 Sa2 Sb3#.

B: 1 Kf4 Ke2 2 Kg3 Se4+ 3 Kh2 Kf3 4 Kh1 Kg3 5 Sg1 Sf2#.

Der er kun én matstilling med dette materiale, og den kan forekomme på 8 måder (2 i hvert hjørne). Sort springers stilling i 2121 afgør, hvilket hjørne sk skal til. I A er der tempotræk med hK, og springeren kan ikke gå til e4: 1 Kd4 Se4 2 ? . I B kan hS ikke gå til g4 (forhindrer Kh2).

TAL-SYMBOLIK I SKAKOPGAVER

- et appendiks til »bogstav-opgaver«
ved Per Grevlund

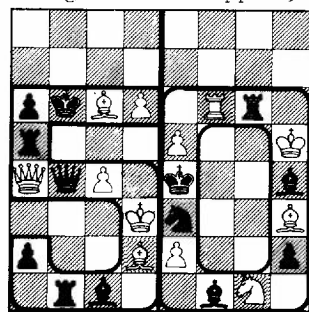
I artiklen om "bogstav-opgaver" blev præsenteret forskellige typer af monogram-opgaver (se THEMA DANICUM 1981, nr. 6). I det følgende vil der på tilsvarende måde fremdrages eksempler på opgaver, hvori et bestemt tal ønskes fremhævet (især tallet 50, i dagens anledning), mens opgavernes problemmæssige ideer, indhold og måske endda udformning er underordnet dette mål.

Nogle af de ældste tal-opgaver er skabt af navnkundige Samuel Loyd, bl.a. i forbindelse med VM-matchen mellem Steinitz og Zukertort i New York 1886. Efter hver spilledag blev pointsstillingen i matchen vist på diagrammer som originalopgaver af Loyd i N.Y. EVENING TELEGRAM.

I dag - næsten 100 år senere er denne slags problemer stadig populære. I forbindelse med den tjekiske skakklub SPARTA Kutná Hora's 50 års jubilæum er der udskrevet en turnering, hvor begyndelsesstillingen skal danne tallet 50.

En sådan opgave (dog med lidt ekstra betingelser som skulle retfærdiggøres af overraskelseseffekten i slutstillingen) er frembragt af Stockman 2122-23:

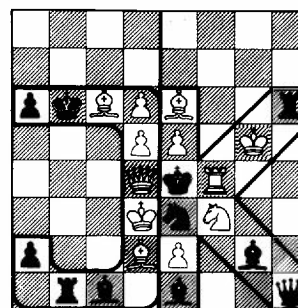
2122-23. Curt Stockman
SPK-Nytt 1/1969
Tilegnet Jan Knöppel 50 år

H2# 6+7 H4# 6+6
Se tekst

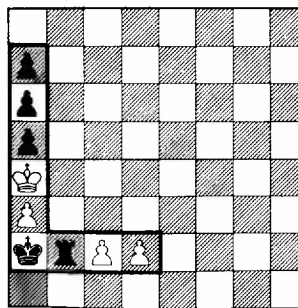
Ekstrabetingelserne i H2#: 1) Blot ét træk pr. brik. 2) hLc6 må ikke flytte. 3) Sorts 1. træk skal være geometrisk længere end sorts 2. træk - skulle give en entydig løsning: 1 Td5 cxd5 2 Dd4 Dxd4#. Dette skulle også være begrundelsen for yderligere at forlange i H4#: 1) Blot ét træk pr. brik. 2) Intet slag. 3) Forvandlet B bliver D. 4) Hvids 1. og 2. træk skal være geometrisk lige lange. Løsning: 1 Lg2 Le6 2 Le1 Sf3 3 Th6 Kg5 4 h1d Tf4#. Diagrammets "50" er blevet ændret til initialerne "JK".

Slutstillingerne

Når det er hensigten at fremhæve et bestemt tal, kan det være nærliggende at gribe til matematiske skakopgaver. I 2124 skal løseren endda tvinges til at gøre sig visse overvejelser om tidligere stillingers legalitet på grundlag af enkle retroanalyser.

2124. Juha J.Kasanen
Stella Polaris 4/1966
Tilegnet O.Kaila 50 år

Se tekst 4+5

Hvor mange nærmest forudgående stillinger findes der?

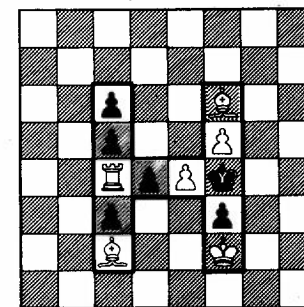
a) Diagram.

b) Ba3 sort, -sBa7.

c) Som i b, dog løftes brikkerne på a-linien et felt op (+hBa2) Bc2 sort. (sTb2 og hBd2 uændret).

I a) skal bemærkes at Tb3xBb2, Tb5xBb2, Tb6xBb2 ikke er legale sidstetræk, mens Tb8xBb2, Tb7xBb2, Tb1xBb2 er det! Ligeledes er Ka1xTa2, Kb1xBa2 træk som må forkastes. I alt er der 52 forskellige stillinger, som kan føre til diagrammets stilling. I b) er svaret 54, mens c) har 44 stillinger. Den aritmetiske middelværdi af disse tal er netop 50 - et tal som iøvrigt også er at læse i samtlige diagrammer, idet brikkerne danner et "L", som netop er romertallet for 50!

2125. Ed.Schildberg
Die Schwalbe
Heft 100, 1956

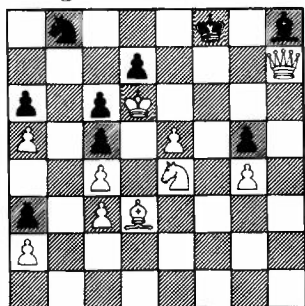

5# 6+6

Efter disse kuriøse opgaver, som måske endda kun henvender sig til en lille skare problemister, er 2125 en enkel og let tilgængelig opgave. Diagrammets "H" genopstår i hovedvarianten: 1 e5 2 e6 3 e7 Kg4 4 e8d 5 De4#. I de øvrige varianter sætter hD mat på h8 eller h5. Endvidere er der en forførelse i 1 Ta4 med hensigten at føre tårnet til h4. Men 1 Ta4? c4 2 Ta1 d3! "H" står for Hundert, hvor 100 er nummeret på et DIE SCHWALBE-jubilæumshæfte.

I følgende opgave 2126 har tallet 50 en mindre fremtrædende plads, idet det blot figurerer i trækantallet i fordringen.

2126. Per Grevlund
Original Aalborg (DK)
Tilegnet Jan Mortensen

S50#

10+9

Til gengæld griber dette ikke så forstyrrende ind i opgavens indhold: hvid tempogevinst, som gentages et antal gange. Løsningen vil jeg overlade til læserne/løserne selv at finde. Blandt de løsere, som ulejliger sig hermed, vil der blive trukket lod om det symbolske beløb d.kr. 50,-. Ligeledes udsætter jeg yderligere d.kr. 50,-, hvis opgaven viser sig at være biløselig. Beløbet tilfalder den løser (ved lodtrækning, hvis der er flere), som påviser dette. Løsningen indsendes sammen med løsninger og kommentarer til de andre originalopgaver i dette hæfte til Willy Enggren.

Artiklen tilegnet Jan Mortensen

TITELOPGAVE

Originalopgave

2046: Per Grevlund, Aalborg (DK)
tilegnet Jan Mortensen. H2#* 5+13.
Skinspil: 1 - o-o-o 2 Sc4 Td3#. Løsning: 1 Lb3 Ta2 2 c4 b5#.

Blokadevekselpåc4. I løsningen med sort i træk, er hvid rokade illegal. Opgaven viser skinspil + retro + bogstaver!!

LØSNING TIL TERZETT OHNE WORTE:

2064. 1 Ld6 c6 2 Lb8 c7+ 3 Kd7 c8D 4 Kxc8(Dd1) Dd7#. 1 - cd6(Lf8) 2 Le7 de7(Lf8)+ 3 Kd7 e8D 4 Kxe8(Dd1) Dd7#.
2065. A: 1 Kg6 e6 2 Gg5 e7 3 Qg7 e8D 4 Kh6 Dh5#. B: 1 Kf5 e6 2 Kg4 e7 3 Gg5 e8D 4 Kh4 Dh5#.
2066. A: 1 Ke8 e6 2 Gf7 e7 3 Kd7 e8D 4 Kxe8(Dd1) Dd8#. B: 1 Kg7 e6 2 Gf8 e7 3 Kf7 e8D 4 Kxe8(Dd1) Dd7#.

Rettelser og korrektioner ved Willy Enggren

April 1980, side 26: I Åkerbloms jubilæumsturnering tog danske forfattere fire udmærkelser, for Lars Larsen vandt også 2. præmie! Forhåbentlig kan denne opgave bringes ved lejlighed under Danske turneringsudmærkelser.

1272. Schneider (juli 1980):

Der er byttet om på forførelse og løsning: 1 Sc4? Sxe6! Løsning: 1 Sd4! (Helmer Ternblad).

1342. Høeg (okt. 1980, forsiden): De to sidste træk er hLa2xSb1, sSc3-b1 (J.Kieffer-Olsen).

1532. Fritsch (april 1981):

Biløsningen lyder: 1 Sxb6+ Kd3 2 Ld4 Kxd4/h2 3 Lc2/Lc5. 1 - Kxb4 2 Ta8 Kc5 3 Tc8+ (JM). Det er interessant, at computeren leverede det "flotte" 2 Ld4 fremfor det enklere 2 Ld6! (WE).

1643. Stein (juli 1981):

Forfatteren tilføjer +hBb2.

1739. Lobusov (okt. 1981):

Efter 1 Dd2 truer kun 2 e8S, idet 2 e8 D/L strander på 2 - Sg3 (K. Valtonen).

1763. Herland (okt. 1981):

Kilden er Deut. Wochenschach 1911 (JM).

1899. Wainwright (april 1982):

hTe6 mangler (JM).

1915. Byljevskij (april 1982):

Forf. sender denne korrektur: Ke7 Df3 Tg4 Ld1 Lf8 Se1 Bc3 Bc4 Bc5 Bg7 - Ke5 Da6 Td6 Th1 Lc6 Ld2 Sd7 Sf1 Bb5 Bb7 Be6 Bg5 (10+12). 3#. 1 Lc2 tr. 2 Te4+, 1 - Lf4/Sg3/Th4 2 Dxf4+/Dxg3+/Kf7. Korrektionen virker ikke helt tilfredsstillende, man kan hævde, at der også truer 2 Kf7.